

ULUSLARARASI BİLGİ TEKNOLOJİLERİ SEMPOZYUMU

İhsan ÇULHACI *

Giriş

Siyasi tarih disiplininde Almanya'nın siyasi birliğinin sağlanması ve kuruluş yılı 1871 olarak kabul edilmekle birlikte, Almanya Sayıştayı, kuruluşunu daha önceye, 1714 yılında dönemin Prusya Kralı I. Friedrich Wilhelm tarafından kurulan Prusya Genel Hesap Mahkemesi'ne dayandırmakta ve içinde bulunduğumuz 2014 yılını "300. Kuruluş Yılı" olarak kutlamaktadır. Bu çerçevede gerçekleştirilen etkinliklerden ilki, 13-14 Mart 2014 tarihleri arasında Almanya'nın Potsdam kentinde düzenlenen "Uluslararası Bilgi Teknolojileri (BT) Sempozyumu" olmuştur.

Uluslararası BT Sempozyumu

Temel amacı, "BT denetimi ve BT destekli denetim alanlarında katılımcılar arasında bilgi ve tecrübe paylaşımı" olan Sempozyuma, evsahibi Almanya Sayıştayı haricinde Kurumumuzun da aralarında olduğu 31 ülkenin Sayıştayları, Avrupa Birliği (AB) Sayıştayı, Birleşmiş Milletler Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu ve Lozan Üniversitesi'nden toplam 180 temsilci iştirak etmiştir. Sempozyumun moderatörlüğünü, 2008-2014 yılları arasında EUROSAT BT Çalışma Grubunun başkanlığını yürütmüş olan İsviçre Sayıştayından Başkan Michel Huissoud ve Yardımcısı Brigitte Christ üstlenmiştir.

Sempozyumda iki adet ortak ve beş adet de temalı alt oturum gerçekleştirilmiştir.

• Açılış Oturumunda;

- Avusturya Sayıştayı tarafından, "Mali Tabloların Uluslararası Sayıştay Denetim Standartlarına (ISSAI) Uygun Olarak Denetlenmesinin Temel İlkeleri" konulu bir sunum yapılmıştır. Sunumda; kalite kontrol ve denetim prosedürlerinin dokümantasyonu hakkındaki standartlara vurgu yapılmış, yıllık hesap denetiminde iç kontrol sistemlerine yönelik olarak yapılan denetimlerin sonuçlarına özel önem atfedildiği belirtilmiştir.
- Fransa Sayıştayı tarafından, "Yıllık Hesapların Tasdik Edilmesinde BT Denetimi" hakkında bir sunum gerçekleştirilmiştir. Sunumda; ağırlıklı olarak bütçeye ilişkin BT araçlarının kullanımındaki yetersizlikler sebebiyle, son yıllarda verdikleri bütün denetim görüşlerinin "nitelikli görüş" olduğu belirtilmiş, BT sistemlerinin ve iç kontrol düzenlemelerinin

* Sayıştay Uzman Denetçisi

denetiminin, yıllık hesap denetimlerinin ayrılmaz bir parçası olduğuna değinilmiştir.

- Almanya Sayıştay tarafından, “Münferit Hesapların Denetiminde BT Desteği” konusu sunulmuştur. Sunumda; münferit hesapların denetiminde istatistiki örnekleme başvurulmasının faydaları üzerinde durulmuş, bu faydanın elde edilebilmesi için de denetimde BT desteğine ihtiyaç duyulduğu ifade edilmiştir. İlaveten, muhasebeye ilişkin BT sistemlerinin denetlenmesinin ve iç kontrol düzenlemelerinin analiz edilmesinin, yürütülen denetimleri tamamlayıcı bir rol oynadığı belirtilmiştir.
- **“Denetim Yönetimi” temalı alt oturumda;**
 - AB Sayıştay tarafından, denetim süreçlerini destekleyen bilişim sistemlerinin geliştirilmesi ve uygulanmasına ilişkin altın kurallar ve temel sorunlar konusunda bir sunum gerçekleştirilmiştir. Sunumda; bilişim sistemlerinde “esneklik” ile “basitlik” şeklinde iki farklı yaklaşım olduğu, iş süreçlerinde fazlaca esneklik sağlamanın sistemin karmaşıklaşmasına yol açacağı ve standardizasyonu olumsuz etkileyeceği vurgulanmıştır. Bunun yanında, özgün bir yazılım geliştirilirken bütün ihtiyaçların tam ve kesin olarak belirlenmesinin gerektiği, eksiksiz bir değişim yönetimine ihtiyaç duyulduğu ve istenen BT sistemini geliştirmeye yetkin bir firma/ sağlayıcı ile çalışılmasının önemli olduğu ifade edilmiştir.
 - Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu tarafından, “TeamMate” isimli denetim yönetimi programının kullanımı ve faydaları konusunda bir sunum gerçekleştirilmiştir. Sunumda; iş süreçlerinde BT desteği almanın süreçlerin standardizasyonunu, uyumlaştırılmasını ve etkinliğinin artırılmasını sağladığı belirtilmiştir.
 - Almanya Sayıştay tarafından, kendi geliştirdikleri denetim yönetim sistemi olan “NSİ Plus” programının tanıtımı yapılmıştır. Tanıtımda; 2009 yılında başlatılan bir proje ile geliştirilen ve 2013 yılından itibaren kullanılan programın faydaları üzerinde durulmuş, denetçilerin günlük çalışmalarını programın “zaman çizelgesi” modülü ile raporlamalarının önemine vurgu yapılmıştır.
- **“Veri Analizi” temalı alt oturumda;**
 - İrlanda Sayıştay tarafından, İrlanda Gelir İdaresinin mali denetimi bünyesinde gerçekleştirilmiş olan ve izleme süreci halen devam eden İrlanda Vergi Otomasyon Sistemine (ülkemizdeki “Vergi Dairesi Tam Otomasyon Projesi – VEDOP” benzeri bir sistemdir) yönelik BT denetiminde veri analiz araç ve yöntemlerinin kullanımına ve elde

edilen sonuçlara ilişkin bir sunum yapılmıştır. Sunumda; “doğru” veriye “düzgün” erişimin önemi üzerinde durulmuş ve elde edilen denetim bulgularının denetlenen kurumlar ile paylaşılmasının iç kontrol sistemlerinin iyileştirilmesine katkı sağlayacağı vurgulanmıştır.

- Finlandiya Sayıştay tarafından, denetim planlaması, yıl içi mali denetim, yılsonu kesin hesap denetimi ve çalışma kâğıtlarının raporlanması alanlarında veri analiz araçlarından (Kurumumuzda da kullanılmakta olan “ACL” isimli programdan) nasıl yararlandırıldığına ilişkin bir sunum gerçekleştirilmiştir. Sunumda; ilgili denetimleri yürüten ekiplerin ihtiyaç duyduklarında kullanılacak veri analizi araç ve yöntemleri için kurumlarındaki BT personeli ya da bu alanda uzmanlaşmış belirli bir ekipten destek almalarının faydalı olduğu ancak veri analizinin yalnızca bu personel ve ekiplere atanmış bir iş olarak değerlendirilmemesi, kurum genelinde olabildiğince yaygınlaştırılması gerektiği vurgulanmıştır.
- Lozan Üniversitesi tarafından, İsviçre’de gerçekleştirilen kamu ihalelerinde, ihaleye çıkan kamu kurumları ile ihaleyi alan özel sektör firmalarının yönetici ve sahipleri/yöneticileri arasındaki bürokratik/siyasi/ticari bağ ve ilişkileri görsel biçimde aktaran, İsviçre basınında yayımlanan ve kamuoyunda da büyük yankı uyandıran görsel ilişki analizi çalışması hakkında bir sunum yapılmıştır. Sunumda; analize kaynaklık edecek verinin “temiz” olmasının önemine ve zorluklarına değinilmiş, kullanılacak görselleştirme yönteminin seçiminde ise “sadelik” ve “herkesçe aynı biçimde anlaşılabilirlik” hususlarına özen gösterilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

• **“Sosyal Medya” temalı alt oturumda;**

- Polonya Sayıştay tarafından, kendilerine olan sosyal güveni artırmak ve sosyal iletişimi güçlendirmek amacıyla kullanılan sosyal medya araçlarına ilişkin bir sunum yapılmıştır. Sunumda; Facebook, Twitter, Youtube ve Google+ platformları kullanılarak denetim raporları, kurumla ilgili haberler ve paylaşımların geniş kitlelere ulaşmasının hedeflendiği belirtilmiştir. Ayrıca, sosyal medya araçları kullanılırken, bu platformlarda yaşanan tartışmalara dâhil olunmadığı, sadece bilgilendirme ve denetim sonuçlarına ilişkin farkındalık oluşturma çalışmaları yürütüldüğü ifade edilmiştir.
- Hollanda Sayıştay tarafından yapılan sunumda ise sosyal medya ile ilgili tehdit ve fırsatlar ele alınmıştır. Bu çerçevede; yeni platformların yeni alışkanlıklar ortaya çıkardığı, geleneksel yöntemlerin terkedilmesinden kaynaklanan bazı sorunların (özellikle yanlış bilgi, yanlış yaklaşım ve yanlış tonlamalardan kaynaklanabilecek sorunlar) yaşanabileceği,

ancak iletişim açısından büyük avantajlar sağlayacağı (sorulara derhal cevap verme ve daha geniş kitlelere ulaşma imkânı, diğer kişi ve organizasyonlarla iletişimin güçlendirilmesi, vs.) vurgulanmıştır.

- Oturumda ayrıca, sosyal medya kullanımının Sayıştaylar tarafından başarılı bir şekilde nasıl hayata geçirileceğine ilişkin tartışmaların yapılmasına duyulan gereksinim de dile getirilmiştir.

- **“e-Devlet” temalı alt oturumda;**

- Polonya Sayıştayı tarafından, e-devlet denetimlerinin türleri, sonuçları ve eğilimleri konulu bir sunum yapılmıştır. Bu çerçevede; CUBE Modeli kullanılarak sosyal güvenlik, genel kamu hizmetleri, çevre, iletişim ve savunma alanlarında; BT yatırımları, e-devlet hizmetleri, BT yönetimi, bilginin korunması ve kurumların BT hizmetleri bağlamında; kurumların tüm planlama, strateji, güvenlik, proje metodolojisi ve işbirliği fonksiyonları bakımından, BT projeleri ve hizmetleri ile ilgili olarak faydalı hizmet, etkin ofis ve etkili devlet beklentileri ışığında denetimler yapılmış ve denetim sonuçları raporlanarak bunun sonucunda hangi eğilimlerin ortaya çıktığı belirlenmiştir. E-devlet denetimleri sonucunda; BT ile ilgili konularda sosyal güvenlik ve sağlık hizmetlerinin en popüler alanlar olduğu, BT denetimlerinin diğer denetimlerle entegre edilmesi gerektiği, BT denetçilerinin tüm BT alanlarına hakim olamayacağı, tüm denetçilerin temel BT farkındalığına sahip olması ve BT denetimi literatürünü bilmesi gerektiği, denetçilerin bu çerçevede yeni bir eğitim modeline ihtiyaç duydukları belirlenmiştir.
- Letonya Sayıştayı ile Almanya'nın Baden Württemberg Eyaleti Sayıştayı tarafından da e-devlet uygulamalarına ve bu bağlamdaki BT denetimlerine ilişkin sunumlar yapılmıştır.

- **“BT Güvenliği” temalı alt oturumda;**

- Norveç Sayıştayı tarafından, Norveç'teki bütün bakanlıklar ve belirlenen kamu kurumları ölçeğinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin güvenliğine ilişkin olarak 2009 yılında gerçekleştirilen ve izleme süreci halen devam eden BT denetimi, elde edilen sonuçlar ve yarattığı etkiler hakkında bir sunum yapılmıştır. Sunumda; yapılan denetim çalışması sonucunda, Norveç'teki kamu kurumlarının ISO 27001 standardına uyum sürecine girdikleri ve BT güvenliği konusundaki ulusal gerekliliklerin de güncellendiği belirtilmiştir.
- Hollanda Sayıştayı tarafından, Hollanda'daki kamu kurumlarının bilgi güvenliği politika ve uygulamalarına yönelik olarak 2011'de gerçekleştirilen, 2012 ve 2013 yıllarında izleme faaliyeti yürütülen

denetim çalışması, elde edilen sonuçlar ve Sayıştayların kamudaki bilgi güvenliğine yapacağı katkılar hakkında değerlendirmeleri içeren bir sunum gerçekleştirilmiştir. Sunumda; yüksek seviyede BT güvenliğinin dikkat, disiplin ve parasal kaynak gerektirdiği, katı güvenlik politikalarının uygulanmasının ise verimlilik odaklı çalışma yaklaşımı ile çelişen yönlerinin olabileceği ifade edilmiştir.

- Kıbrıs Sayıştayı tarafından, Kıbrıs İçişleri Bakanlığı bünyesinde kurulu bulunan vatandaşlık ve göçmenlik işlemlerine ilişkin BT sisteminin güvenliğine dair 2010 yılında yürütülen denetim, tespit edilen ihlaller ve elde edilen iyileşmeler hakkında bir sunum gerçekleştirilmiştir.

- **Kapanış Oturumunda;**

- Moderatörler tarafından denetimlerde risk odaklı planlamaya (örneğin, yıllık hesap denetimlerinde muhasebeyle ilgili BT sistemlerinin güvenilirliğinin incelenmesi) ve uluslararası denetim standartlarının uygulanmasına vurgu yapılmıştır. Bu bağlamda; Sayıştaylar tarafından yürütülen denetimlerde BT araçlarından faydalanmanın önemine ve özellikle BT denetimi gerçekleştirmenin kaçınılmaz bir gereklilik hâline geldiğine değinilmiştir. Bunun yanında; EUROSAI BT Çalışma Grubu tarafından talepte bulunan Sayıştaylar ile birlikte yürütülen BT Öz Değerlendirmesi (ITSA) ve BT Denetimi Öz Değerlendirmesi (ITASA) çalışmalarının güçlü ve zayıf yönlerin belirlenmesi, geliştirilmesine ihtiyaç duyulan alanların tespiti ve var olan potansiyelin daha etkin kullanımı bakımından Sayıştaylara sağladığı faydalar üzerinde durulmuştur.

Sonuç

Günümüzde, günlük hayatın hemen her alanında olduğu gibi, denetime konu iş ve işlemlerin de neredeyse tamamen bilişim ortamında gerçekleştirildiği ve BT'nin bu alanda sunduğu imkânlar göz önüne alındığında, Sayıştaylar açısından denetimde BT desteğinden faydalanmanın ve BT denetimi gerçekleştirmenin önem ve gereği ile sağlayacağı faydalar, tartışmasız bir biçimde ortaya çıkmaktadır.

Yeterli ve düzgün bir BT yönetimi ve BT denetimi için; yönetsel ve örgütsel yapıda gerekli düzenlemeler gerçekleştirilmeli, denetim görevinin yerine getirilmesinde BT ile ilgili konular üzerinde ağırlıkla durulmalı, takip edilecek prosedürlerle kullanılan BT araçlarının ahengi sağlanmalı ve çalışanların bu yöndeki mesleki yeterliklerini artırmaya yönelik faaliyetler ihmal edilmemelidir.